

MASOVÁ KULTURA - V nejobecnějším slova smyslu zahrnuje označení masová kultura veškeré hmotné a intelektuální produkty, které společně sdílejí členové industriálních společností. Cokoliv, co zde není univerzálně používáno je pak chápáno jako znak minority či subkultury. Masová kulturní produkce se řídí principem nejnižšího společného jmenovatele tj. snaží se oslovit co nejširší publikum. Samotný zrod masové kultury úzce souvisí s nástupem industrializace, urbanizace a zrodem demokratických politických systémů. Uvedený pojem se zrodil v diskusi o masových hnutích a účincích propagandy, filmu a rozhlasu před II. světovou válkou. Klíčové termíny - masové umění, masová zábava, masová komunikace se objevují již ve 30. letech tohoto století. V této době se též začínají rodit i kritické teorie masové kultury, které vycházejí ve svých počátcích z pocitu ohrožení výlučného postavení elity a opírají se o jednoduchou tezi, že luxus a bohatství likvidují říše. Společným rysem různých kritických teorií masové kultury je předpoklad, že vždy existuje nějaký superiorní typ kultury, který slouží jako referenční rámec pro vlastní kritickou analýzu.

Problematičnost úzké definice masové kultury jako industriálního „velkosériového“ produktu je nasnadě. V daném případě bychom pak museli do uvedené kategorie zařadit například Bibli jako nejpřekládanější světový text tištěný v milionových nákladech.

Druhým sporným momentem při vymezení uvedené kategorie je předpoklad existence tzv. masového člověka, který se podle teoretiků masové kultury objevuje již koncem 18. století v souvislosti s třemi klíčovými procesy - demokratizací, urbanizací a industrializací, které sebou přinesly například systém masového vzdělávání, ale i nejpokleslejší druhy kulturní produkce, které zpřístupnily širokému publiku. Tento „masový člověk“, je ovšem podle teoretiků Frankfurtské školy toliko reflexí filmové produkce a reklamy. Empirické doklady o jeho skutečné existenci jsou však sporné. Obhájci masové kulturní produkce odmítají, že by byla schopna homogenizovat populaci a upozorňují na neustálý vznik nových a zcela odlišných či dokonce kontradikčních kulturních významů, které se vymykají uniformním produktům masových médií.

[JV]